

DET kan selvfølgelig kun være »hvide« mennesker, der er tale om, Guds, nej undskyld, menneskers udvalgte folk. Hvad der sker med de sorte, gule og røde er ligesom sagen mindre vedkommende, og giver kun anledning til beskedne overskrifter i aviserne og ingen fordybelse i den enkeltes lidelser. Så er det noget helt andet med vore »hvide« racefæller.

Det seneste eksempel på forskelsbehandling i presse, radio og fjernsyn fik vi under efterårets Congo-massakrer. Havde der ikke været europæere i Congo, havde omtalen nok indskrænket sig til nogle kortfattede beretninger om gidsler og summariske henrettelser. Det er som bekendt ikke de to tusind, som hakkes i stykker af oprørere eller regeringstrupper, der vækker en levende afsky (det har altid været umuligt at føle noget for tal), men de detaljerede, emotionelle reportager om enkelte menneskers lidelser.

I virkeligheden er etiketten »hvid« falsk varebetegnelse, vi er jo lyserøde, papgrå, kuldeblå eller solbrændte alt efter årstid og erhverv. Hvide er kun englene, og dem tilhører vi ligeså lidt som de andre racer.

Også af andre grunde er udtrykket »hvid« uheldigt. Sort og hvidt er jo synonyme med ondt og godt. Vi taler om at skildre en sag i sort og hvidt, hvor den mørke farve står for nederdrægtigheden og den lyse for den færdige. Man kan ryge ned i sorteste helvede, mens adgangs-kortet til himlen er en hvid skjorte.

MEN kan det ikke i vort oplyste land være ligegyldigt, om man skriver, at tusind hvide eller tusind belgiere trues af nedslagtning? For nogen mennesker gør det ingen forskel, men hos andre aktiveres de fordom-

me, som ligger lige under huden. Folk, som til daglig finder det klogest at skjule deres racisme, finder nu pludselig i aviserne »beviser« på, at de havde ret.

»Der kan du se, hvad der sker, hvis man giver magten til de sorte!« eller noget lignende har jeg hørt nogle gange fra medborgere, som med tilfredshed ser deres gehejme meninger bekræftet af udviklingen.

Eller folk udtrykker dyb medlidenhed med de forfulgte hvide i Congo. Spørger man så om de mishandlinger, afrikanerne i længere tid har været udsat for ikke er ligeså afskyelige, indrømmer næsten alle, at det er de selvfølgelig, men flere ytrer tvivl om det nu også kan være

rigtigt. For det har de ikke læst noget om, eller også kan de ikke rigtig huske noget om det. Når det gælder ikke-hvide må vi i reglen undvære de udenslede rædselshistorier og de bevægede interviews.

Når det drejer sig om afrikanere anvendes oftere vendinger som »det hævdes« eller »ifølge ubekræftede rygter«. Man kan ikke undgå at få det indtryk, at lysten til at undersøge forholdene ikke er den samme, når det gælder »sekunda« mennesker.

DET er naturligvis svært for os at lade være med at inddele, sålænge vi stadig respekterer rangklasser med mer eller

mindre fine pladser ved tafler og andre steder. Og inddelingen efter hudfarve er jo fristende let, enhver tosse kan lære at skelne mellem 1. og 2. sortering. Denne kvalitetsmærkning er heller ikke afvaskning som f. eks. tidligere medlemskab af SS eller OAS.

Fordommene cementeres således på en diskret måde gennem valg af højspændingsord som »hvid«, ved reportagerne relative længde og ikke mindst ved intensiteten af de følelser som gennemsyrlig beretningerne.

Da Congo-krisen sikkert ikke bliver den sidste afrikanske konflikt, hvor der handles betydelig overfor både europæere

og afrikanere, er der god grund til at hæfte sig ved, hvorledes der berettes og kræves, at medfølelse og afsky retter sig mod mennesker uden skelen til den lille racisme.

Nok skal massemedierne kræse for konsumenterne, men man behøver ikke ligefrem klappe dem opmuntrende på deres fordomme. På disse kanter er vi jo ikke grove racefanatikere, vore fordomme er pakket ind i julepapir og serveres med en sådan nansomhed, at vi virker som venlige mennesker, der bare udstreækker vor familiegøisme til at omfatte alle dem, vi er hudbeslægtede med. Men det er stadig væk en form for diskrimination.

AF HOLGER IISAGER

tæt på en ting

DET er interessant at konstatere, hvordan man i gamle dage har lavet de samme ting i områder, der lå geografisk langt fra hinanden. Trods ellers vanskelige kommunikationsforhold har den gode idé kunnet vandre langt. Menneskene er åbenbart altid villige til at låne øjne og prære til en god fidus.

Tømrerkransen giver et eksempel på en sådan god idé gennemtænkning. Den er blevet lavet i mange lande, hvor minutøst arbejde og fingerflid har været i kurs. Og den har været brugt til mange formål. I Norge og Sverige har man brugt kransen til varmekilde. I Danmark har den haft en ekstra funktion i nøje sammenhæng med vor kulinariske tradition.

Det kan man lære rundt om på vore museer, hvor der hænger mange kranser — de fleste noget større end de, der i dag sælges som rent dekorativt kunsthåndværk. Det er gærkranser, som har været brugt i ølbrygnings-tjeneste.

I den spændende bog om landbøkvindens liv og virke for 100 år siden, som magister Ole Højrup har skrevet med udgangspunkt i gamle folks beretninger, fortælles, hvordan gærkransen blev brugt.

Gær kunne man for 100 år

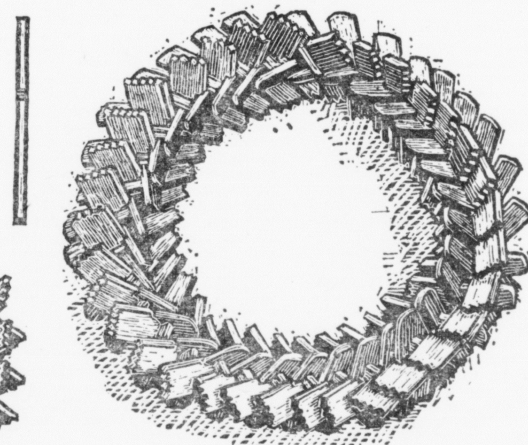
DEN BLEV BRUGT TIL ØLBRYGNING

siden vel tage ind at købe hos bryggeren i købstaden, men alligevel hagede hvert landbo-hjem om sin gærkultur. Den skulle bruges til ølbrygningen og til bægning, og måske havde man en gærstamme af særlig fin kvalitet.

Gærvingen var det sidste led i bryggeprocessen. Når urten var tilberedt af den udblødte malt og humle, kom gæren på, og så var det spændende at se, hvordan det ville gå. Jo kraftigere øllet var, des bedre gæredet. På en egn som Fyn, hvor man

gjorde sig virkelig umage for at få godt øl, og hvor man gerne ville ofre rigeligt af både malt og humle, rørte det da også til undtagelserne, at øllet ikke næste morgen var dækket af et lag gær. Men ellers var der kvalitetsforskelle, og de blev gjort op i betegnelse: godt øl, godt »kiddt øl« og skidt øl, fortæller Ole Højrup.

Når gærvingen var endt, skulle gæren fjernes fra øllet, så man havde den til næste brygning. »Overgæren« blev skummet væk fra overfladen med en

Gærkransen kan købes i en del butikker, der handler med kunsthåndværk, for 15 kr.

ske, men den gær, som var sunket til bunds, kunne blive opfanget på anden vis. Nogle steder flettede man en krans af halm og lagde den ned i øllet. Andre steder brugte man gærkransen af de små tæppede pindestykker. Så samlede gæren sig mellem stråene eller de små pinde, kransen blev hængt til tørring, og næste gang der skulle brygges, lagde man den blot ned i den nye urt.

Men det kunne jo hænde, at gæren blev ødelagt på den ene eller anden måde, og så måtte

man enten låne hos naboen eller ind til bryggeren i byen. Var man kendt som en, der bryggede godt øl, var det aldrig svært at låne, for så kunne gæren blive fornyet, til ejeren selv skulle bruge den. Men bryggere låneren surt øl, var det nok ikke med så stor glæde, man opfyldte sin naboforpligtelse. Derfor var der prestige i gær. Det var en udmærkelse for en kone at have ry for altid at have rigelig og god gær, fortæller bogen om »Landbøkvinden«.

Ruth Nørthen.